І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го ЛИПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 30, 1958 No. 144. VOL. LXV.

ЗДА ПЕРЕЙНЯЛИ НОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У БАГДАДСЬКОМУ ПАКТІ

Лондон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес заявив, що З'єдинені Держави приймають на себе зобов'язання з першої точки Багдадського пакту з 24-го лютого 1955 р. про співпрацю задля безпеки й оборони договірних держав і про можливість окремих коговорів, за якими негайно реалізовано б у практиці таку взаємну співпрацю. Крім цього, державний секретар обіцяв збільшену військову допомогу державам Багдадського пакту. Короткий офіційний комунікат, оприлюднений 28 липня ц. р. у Лондоні на закінчення тамошньої конференції держав Багдадського пакту, підписаний прем'єрами Англії, Ірану, Пакістану і Туреччини та державним секретарем ЗДА Доллесом. Цю заяву державного секретаря Доллеса преса інтерпретує, як фактичне, хоч не формальне приступлення Америки до Багдадського пакту. Найважливішою заявою в згаданому спільному комунікаті є ствердження, що „ці члени заявляють своє рішення зберегти колективну безпеку і протиставитися агресії, безпосередній чи посередній". Ця заява та активне підтримання Багдадського пакту З'єдиненими Державами мають особливе значення у зв'язку з революційним переворотом, який в міжчасі стався в Іраку, що був і формально ще є членом Багдадського пакту. Проте цей переворот був ділом звеличників політики З'єдиненої Арабської Республіки, яка гостро поборювала Багдадський пакт, і тому приймають за річ певну, що Ірак фактично вийшов із складу того військово - політичного антисовєтського бльоку. Державний секретар Доллес виголосив в понеділок 28 липня на Лондонській конференції промову, в якій гостро таврував Совєти за використовування настроїв „страху перед війною" у світі для своєї політики. Доллес запевнив, що хоч кожна чесна людина справедливо боїться війни, проте цей страх не може дійти аж так далеко, щоб не дотримати вірности своїм союзницьким зобов'язанням і своїм приятелям. Якщо будь-котрий член Багдадського пакту опинився би в такій самій небезпеці, як Ливан і Йорданія, то ЗДА не завагались би перед акцією у користь їхньої державної незалежности, хоча б така акція була получена з „великим риском" — заявив Дж. Ф. Доллес. Доллес боронив американську й англійську акцію в Ливані й Йорданії, спровоковану посередньою агресією. Доллес запевнив, що не оприлюднено всіх доказів такої агресії тільки з уваги на небезпеку, що при цьому розкрито б джерела своїх інформацій. Доллес піддав вкінці, під сумнів, чи президент Нассер репрезентує дійсний арабський націоналізм та назвав „нездоровими" підстави, на яких спирається З'єдинена Арабська Республіка. Американський генерал Л. Л. Лемніцер, заступник шефа штабу Армії, прилетів до Лондону, щоб узяти участь у військовій комісії держав Багдадського пакту та заманіфестувати свою прихильність тісну американську співпрацю з названими країнами.

СЕСІЯ ДЕРЖАВ БАГДАДСЬКОГО ПАКТУ

Британський прем'єр Гаролд Мекміллен промовляє під час сесії держав Багдадського Пакту у Лондоні.

СОВЄТИ ВІДКИНУЛИ ПЛЯН КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ" В РЯМЦЯХ РАДИ БЕЗПЕКИ

ПОВТОРЯЮТЬ СТАРІ ЗАКИДИ. — ПРОПОНУЮТЬ З'ЇЗД ГОЛІВ УРЯДІВ ПОЗА ОН. — ЗДА ВІДКИДАЮТЬ ЦЮ ПРОПОЗИЦІЮ.

Об'єднані Нації. — Нікіта Хрущов у своїй новій ноті до президента Айзенгавера, англійського прем'єра Мекміллена і французького прем'єра де Голя відкинув прийнятий ним раніше плян відбути конференцію „на вершинах" в рямцях Ради Безпеки Об'єднаних Націй та завернув назад до пропозиції — перевести таку конференцію поза Об'єднаними Націями. Хрущов називає при цьому не тільки Ню Йорк, але також Париж, Женеву, Відень і Москву, де — мовляв — совєтський уряд готов запевнити усім учасникам особисту безпеку та всі догідності, потрібні для ведення переговорів. У цій своїй ноті з понеділка 28 ц. м., Хрущов закидає президентові Айзенгаверові, що той своєю відповіддю з 25 ц. м., на совєтську ноту з 23 ц. м. зробив „крок назад". Президент пропонував, щоб Рада Безпеки зайнялась визначенням, кого треба запросити на конференцію з-поза своїх членів і щоб вона приготовила конференцію. Хрущов відкидає цю пропозицію, бо — каже він — Рада безпеки доказала, що вона не всилі розв'язати проблеми Середнього Сходу і що для такої цілі потрібний „найвищий авторитет", що його мала б тільки нарада голів урядів, включно з індійським прем'єром Неру та генеральним секретарем ОН Гаммершилдом. Хрущов закидає президентові Айзенгаверові та англійському прем'єрові Мекміленові тактику відтягання і зволікання, яка вможливила б тим часом „підготовлювання дальшої агресії" на Середньому Сході. Взагалі, нова нота Хрущова займається більше оскаржуванням ЗДА й Англії за їх політику на Середньому Сході, ніж справою нової конференції. Хрущов знову раз-у-раз повторяє фрази „збройна агресія", „збройна інтервенція" і т. д., лає персонально йорданського короля Гуссейна за його „потрясання шаблею" під адресою Іраку та вказує на збільшування англійських і американських збройних сил в середньо-східніх країнах, як на ніби плянування дальшої „агресії". Зокрема, Хрущов таврує акцію американського дипломата Роберта Морфі у Ливані, який ніби „безцеремонно втручається у внутрішні справи Ливану". Совєтська нота „настоює на негайне закінчення агресії і негайне відкликання військ інтервенціоністів з територій Ливану і Йорданії". Хрущов протиставить становищу през Айзенгавера і Мекміллена становище французького прем'єра де Голя, який заявився за конференцію на вершинах на терені Европи і поза Об'єднаними Націями, промовчавши, що де Голь поставив за передумову для такої конференції — докладне її приготування. Закінчується довга нова нота Хрущова ствердженням, що коли дата 28 липня надто швидка для ЗДА, то СССР готов на „іншу швидку дату". Однак водночас Хрущов хоче дістати „ясну відповідь, чи ЗДА готові взяти участь в конференції голів урядів п'ятьох держав" і просить дати йому „якнайшвидшу відповідь".

Ще того самого дня, бо в минулий понеділок — згідно з півофіційною заявою — ЗДА відкинули пропозицію Хрущова. За пресовими коментарями — нота Хрущова значно зменшила, якщо не перекреслила, шанси переведення конференції на вершинах не тільки в рямцях Об'єднаних Націй, а взагалі. Можливо, що буде скликана надзвичайна сесія Генеральної Асамблеї, але можливо теж, що справа протягнеться аж до вересня, коли Генеральна Асамблея зійдеться на свою звичайну сесію.

Сателіти мали б бути використані для викривання атомових спроб

Женева. — У висліді дебат, переведених над справою встановлення можливостей виявлювання нуклеарних спроб, конференція атомово-нуклеарних експертів, що відбудеться від 1 липня ц. р у Женеві, запропонувала використання штучних сателітів землі, як допоміжний засіб у відкриванні евентуальних майбутніх нуклеарних спроб у космічних просторах. Для цієї мети мали б бути вжиті не тільки сателіти, але теж і далекосяжні ракети, виряджені у спеціяльне знаряддя. Конференція атомових експертів працює тепер над випрацюванням остаточного пляну загальної системи виявлювання спроб з атомовою і нуклеарною зброєю, що мало б бути першим кроком до здійснення міжнародної контролі в атомовій ділянці і в дальшому теж до припинення атомових і нуклеарних спроб. Досі не було ще спроб з атомовою і нуклеарною зброєю у космічних просторах, але теоретично такі спроби є можливі й учасники женевської конференції погодилися на тому, що застосування штучних сателітів землі може бути одним із успішних засобів для їх виявлювання. Все ж таки цієї методи виявлювання атомових спроб ще не включено до пляну загальної міжнародної контрольної системи, стверджуючи, що основними методами залишаються дотеперішні методи виявлювання — акустична, електромагнетична, сейсмічна і радіяційна.

Фанфані прибув до ЗДА і конферуватиме з Айзенгавером і Долесом

Ню Йорк. — В понеділок дня 28 липня прибув літаком на летовище Айдлвайлд у Ню Йорку прем'єр італійського уряду Амінторе Фанфані. Метою його відвідин у ЗДА мало б бути передискутування проблем Середнього Сходу із представниками американського уряду, зокрема з президентом Айзенгавером і державним секретарем Джаном Фостером Доллесом. В розмові з журналістами Фанфані заявив, що, на його думку, є можливість врятувати народи Середнього Сходу для справи свободи. Запитаний, чи він має якийсь конкретний плян для розв'язки середньо-східньої кризи, Фанфані відповів, що Італія не має амбіції винаходити щось нового, але із своїм досвідом вона може в дечому порадити і допомогти. О годині 5.11 по полудні цього ж дня, прем'єр Фанфані відлетів до Вашингтону, де на летовищі привітав його віцепрезидент Ричард М. Ніксон. У вівторок 29 липня прем'єр Фанфані мав виступити із промовою в Палаті Репрезентантів і потому теж у Сенаті і після відвідин у віцепрезидента Ніксона снідатиме в президента Айзенгавера. Увечорі конферуватиме з Доллесом і в середу 30 липня відбуде довшу нараду з през. Айзенгавером. Того ж дня він візьме участь у бенкеті, влаштованому на його честь у Національному Пресовому Клюбі.

Ливанські партизани погрожують збройною акцією проти вояків ЗДА

Бейрут. — Обидва провідники ливанських партизанів, Саеб Салям в Бейруті і Камаль Юмблят в горах, заповіли, що вони виступлять збройно проти американських вояків, якщо тільки ці останні наблизились би до районів, зайнятих партизанами. Ситуація в Бейруті все ще така дивовижна, що зовсім недалеко центру міста й президентського палацу Саеб Салям живе в свому укріпленому будинку з засіками, куди ніхто без дозволу партизанської сторожі не має доступу. В минулу п'ятницю почалась завзята стрілянина, коли на заклик партизанів не зупинилась таксівка, в якій їхала якась жінка з дитиною. Партизани відкрили вогонь і водій та жінка з дитиною згинули. Два американські вояки, які їхали вантажним автом і ненароком скрутили з головної вулиці, опинились посеред партизанів. Партизани стягнули їх з авта, переслухали й перетримали кілька годин, поки випустили. Ливанська армія має безумовно силу знищити своїми танками партизанські станиці в Бейруті, але цього не робить, дармащо президент Каміль Шамун визнає це за передумову замирення.

На 31-го ц. м. скликане парлямент для вибору нового президента, але згаданий провідник партизанів заявив, що він не допустить до виборів під час перебування американців в Ливані. Тепер питання, чи вся решта опозиції його послухає і чи він матиме силу перевести в діло свою погрозу. Американський дипломат Роберт Морфі знову конферував з амбасадором ЗДА Клінтоком.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОСИТЬ КОНГРЕС ЗБІЛЬШИТИ ВИСОТУ ФЕДЕРАЛЬНОГО ЗАБОРГУВАННЯ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер звернувся з просьбою до Конґресу про збільшення висоти федерального заборгування тому, що передбачається більший дефіцит в федеральному бюджеті на фінансовий рік, який почався 1-го липня 1958 р. Згідно з урядовою рекомендацією тимчасова висота федерального заборгування мала б бути збільшена з теперішних 280 більйонів долярів до 288 більйонів долярів. Тривка висота федерального заборгування тепер становить 275 більйонів долярів, і вона мала б бути збільшена на 10 більйонів долярів, це значить до 285 більйонів долярів. Президент вислав листа до спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбирна і предсідника Сенату віце-президента Ричарда М. Ніксона, в яких уарґументував потребу збільшення висоти федерального заборгування зростом недобору державної скарбниці в цьому фінансовому році. Тимчасове збільшення висоти федерального заборгування мало б обов'язувати до 30-го червня 1960 року. Президент пише в листах до провідників обох Палат таке: „Поради секретаря скарбу і директора бюджетового бюра ясно вказують на те, що збільшення висоти заборгування є конечне, бо зростатиме дефіцит в біжучому році, і тому не можна буде втримати заборгування в теперішних межах". Це вже буде друге збільшення висоти державного заборгування на цій сесії Конґресу. У фінансовому році, який закінчився 30-го червня ц.р., дефіцит виносить понад два більйони долярів, а в 1959 році передбачають недобір від 10-ох до 12-ох більйонів долярів, залежно від того, яким темпом поліпшуватиметься економіка країни і як зростатимуть прибутки державної скарбниці з податків. 30-го червня ц. р. федеральне заборгування становило 276.013.439.621 доляр. Якщо дефіцит в фінансовому році 1958-1959 винесе 12 більйонів долярів, то федеральне заборгування становило б 288 більйонів долярів.

Сенатська підкомісія признала 23,000 університетських стипендій річно

Вашингтон. — Сенатська підкомісія, яка працює в рамах Комісії Праці і Публічних робіт, 28-го липня признала 1.500,000,000 долярів на те, щоб можна було дати коло 23,000 стипендій студентам каледжів і університетів. Ця сума є на 500 мільйонів долярів більша від запропонованої Палатою Репрезентантів суми, і майже два рази більша від суми в урядовому законопроєкті. Гадають, що Сенат ще на цій сесії ухвалить цей законопроєкт. Та не знати, чи Палата зможе його ухвалити, бо той законопроєкт застряг в Комісії Правил. Ці стипендії мають вможливити незаможним здібним студентам закінчити студії в академічних школах.

Уряд дає стейтам $3.4 більйона на будову шляхів

Вашингтон. — Секретар торгівлі Сінклер Вік повідомив, що федеральний уряд призначив 3,400,000,000 долярів на будову шляхів в фінансовому році, який починається 1-го липня 1959 року. Вікс заявив, що ці гроші складені 11 місяців наперед, щоб стейти мали час приготовити потрібні свої фонди і тим способом не допустили до перерви в розбудові шляхів згідно з прийнятим законом. Згідно з законом стейти мають призначити відповідні видатки на будову автострад, беручи до уваги висоту фондів, які дає їм федеральний уряд. Найбільше фондів дістане Каліфорнія — 302,000,000 долярів; Огайо — 198,000,000; Ню Йорк — 180,000,000. Найменше фондів дістанеться Делявере — 12,500,000 а Гаваї — тільки 4,115,000 долярів.

Гаїті плянують домагатися відкликання американського амбасадора

Ню Йорк. — Головний дорадник президента Гаїті, міністер без портфелю Жюль Бляньше заявив у Ню Йорку, що його уряд плянує домагатися відкликання американського амбасадора Джорджа А. Дрю тому, що він „задалеко вмішується у внутрішні справи" Республіки Гаїті. Міністер Бляньше сказав, що на домагання його уряду державний департамент у Вашингтоні вже відкликав дорадника своєї амбасади в Гаїті Дж. Пола Баррінджера, якого перенесено до Лібії. Баррінджер агітував за вибором на президента Гаїті Люї Дежуа. Бляньше заявив, що його країна дістала кредит 5,000,000 долярів від Міжнародного Монетарного Фонду і по півтора мільйона дол. від двох приватних банків в Ню Йорку. Президент Гаїті Дюваліє вислав нове звернення до през. Айзенгавера в справі спільної оборони. Уряд Гаїті має домагатися видання колишнього президента Поля Маґлуара, який діяв на шкоду Республіки Гаїті.

Синґман Рі, Неру і Франко про кризу

Сеуль. — 83-річний президент Південної Кореї, Синґман Рі, прославив в пресовому інтерв'ю президента Айзенгавера за його відвагу і рішучість, що їх він проявив у висланні війська до Ливану. Проте він перестерігав, щоб світ не розглядав нинішньої міжнародної ситуації виключно з тільки точки зору — страху за можливий вибух нової великої війни. Саме завдяки таким нездоровим настроям большевики записали на свій рахунок цілу низку перемог. Синґман Рі радить мати все перед очима конечність боронити свободи і справедливости всіми можливими засобами, бо тільки така рішучість є запорукою тривкого миру. Зате індійський прем'єр Неру є противником всякої збройної інтервенції, бо — мовляв — всяка така „поліційна акція" сама собою стає новим предметом міжнародних спорів і тому утруднює, а не влегшує розв'язування проблеми. Неру заявив, що він може відповісти на питання щодо своєї участи в плянованій конференції „на вершинах", коли буде відомо, коли і де така конференція відбудеться і що всі учасники бажають собі його приявности. Еспанський диктатор генерал Франсіско Франко закликає всі західні держави, заінтересовані у справах Середнього Сходу, щоб вони перевірили своє дотеперішнє ставлення до арабських країн. Треба, мовляв, іншими методами поведінки переконати арабські країни, що Захід має тільки їх добро на увазі, а не інтерес власних капіталістичних груп. В дальшому ген. Франко, не називаючи Совєтів за іменем таврував „одну сильну державу", яка своїми інтриґами доставами зброї, аґентами та військовими інструкторами у Кореї, в Індокитаї і тепер на Середньому Сході підготовляє заколот.

Обмірковують можливості обмеження достав зброї на Середній Схід

Об'єднані Нації. — Якщо в якійнебудь формі прийде до конференції „на вершинах", то одною з головних точок буде на ній обмірковування вимоги, що її вперто повторяють большевики: щоб західні держави і СССР зобов'язалися припинити надалі всякі військові достави на Середній Схід — твердять англомовні газети. Тому ЗДА, Англія і Франція буцім-то заздалегідь обмірковують можливості, щоб в цій точці прийняти совєтську тезу. Однак ЗДА й Англія вважають, що можна говорити тільки про припинення воєнних достав арабським країнам і Ізраїлеві, при чому під арабськими країнами розуміється Ірак, Йорданію, Саваді Арабію, малі держави над Перською затокою, Ємен, Сирію і Єгипет. Навіть Ливан є за думкою деяких знавців Середнього Сходу тільки частинно арабський, інші знову заперечують арабський характер Єгиптові, дармащо Єгипет є нині центром панарабського руху. Зате ЗДА й Англія рішуче спротивляються — твердять газети — щоб припинити достави зброї Туреччині, Іранові й Пакістанові, отже державам Багдадського пакту. Туреччина й Іран безпосередньо загрожені Совєтами, а Пакістан має затяжний спір з Індією за Кашмір. Якщо прийшло б до згоди з Совєтами щодо припинення дальших достав зброї на Середньому Сході, то може статися таке, що Ізраїль дійсно не діставатиме більше зброї, бо Захід буде дотримувати умову, а Єгипет, Сирія і Ємен діставатимуть зброю, бо СССР ніякого договору не дотримує — коментують газети.

В АМЕРИЦІ

● **Кубинський уряд** повідомив, що в неділю 27-го липня вбито 27 повстанців коло Санто Доміно в Східній провінції. Згідно з урядовим твердженням війська президента Батісти не мали втрат.

● **В Сарасоті,** коло узбережжя Флориди акула (пажер) 5 стіп завдовжки відкусила ліву ногу 8-річному хлопцеві Даґлесові Лотанові, який купався в океані. Батькові вдалося вирвати хлопця з пащі акули аж тоді, коли він кількома ударами оглушив тварюку.

● **2,000 осіб вітали д-ра Мілтона Айзенгавера,** коли він, як висланець Президента, в неділю 27-го липня прибув до Сан Сальвадору. На летовищі вітав американського гостя міністер закордонних справ Сан Сальвадору А. М. Ортіз. З д-ром М. Айзенгавером подорожують його донька Рут і кілька урядовців із Вашинґтону.

● **Експерти з Конґресової Бібліотеки** вияснили, що після приєднання Аляски, як 49-го стейту, згідно з законом 1916 р., можна вживати американських прапорів із 48-ма зірками і навіть і 13-ма, якщо він є в доброму стані.

● **Демократи у Вашинґтоні** перенесли свій партійний Клюб із скромного готелю „Гамілтон" до дорогого готелю „Шератон - Карльтон", недалеко Білого Дому. Дехто вважає, що це є доказом певности демократів, що у виборах 1958 і 1960-років вони переможуть республіканців і урядуватимуть не тільки в Капітолі, але й у Білому Домі.

● **13-річний Доналд Ні в Дейтоні,** Огайо, в неділю 20-го липня скаржився батькам, що має на голові „ґудз". Батьки приклали йому до голови льоду, і ґудз зник, але в середу його голова спухла, а температура підвищилась до 110. Лікарі ствердили зціп крови в мозку та що це рекордово висока гарячка. Стан здоров'я хлопця критичний.

У ДЕНЬ СВ. ВОЛОДИМИРА

Союзівка, Керґонксон. — У день св. Володимира, минулого понеділка 28-липня, відвідав цю оселю Українського Народного Союзу всч. о. Іван Ткачук із української православної Святотроїцької Церкви в Ню Йорку, який перебуває в поблизькій оселі СУМА в Еленвіл, та відправив Богослуження для православних гостей на Союзівці. З уваги на непевну погоду Богослуження було відправлене в бібліотеці Гостинниці. Українські католицькі Богослуження, що їх відправляє щонеділі вакаційний парох Союзівки всч. о. Ярослав Кекіш, відбуваються звичайно під вільним небом, а у випадку непогоди, у вестибюлі Гостинниці.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **XIX Крайова Конференція Українського Національного Об'єднання,** як теж з'їзди його братніх організацій — Української Стрілецької Громади, Організації Українок Канади ім. О. Басарабової та Українського Визвольного Фонду відбудуться в днях 30, 31 серпня і 1 вересня ц. р. в Торонто, Онт. Канада. В рямцях конференції і з'їздів буде влаштований в суботу 30 вересня о год. 7-ім вечора бенкет для учасників і гостей. Почесним гостем конференції та з'їздів буде ген. Микола Капустянський з Европи.

● **Український Вільний Університет у Мюнхені** (Німеччина) почав видавати свої серійні „Наукові записки". Видає їх Сенат УВУ з участю філософічного факультету і факультету права та суспільно - економічних наук за редакцією проф. д-ра Ю. Бойка. В першій книжці Записок за 1957 р., що появилася тепер, надруковані статті д-ра Доц. О. Горбача, проф. д-ра І. Мірчука та проф. д-ра В. Леза, як теж рецензії на нові наукові видання, м. і. на „Історію Русів" (Ню Йорк, 1956). Друкуються праці у „Наукових Записках" українською та німецькими мовами.

● **Головним директором фільмової корпорації „Мендоза",** заснованої в червні ц. р., в місті Мендоза в Арґентині, став відомий український фільмовий режисер і продуцент д-р Іван Іваницький, який працював у ділянці фільмової індустрії в Европі, Північній і Південній Америці. Закладовий капітал нової корпорації виносить 8 мільйонів пезів. До дирекції фільмової корпорації „Мендоза-фільм" ввійшли ще такі відомі і впливові в арґентинському торговельному і промисловому світі особи: д-р Е. Сантоні, Л. М. Сарсінелля, К. Катанія й ін. Корпорація „Мендоза-фільм" купила всі забудування й улаштування корпорації „Андес-фільм".

У СВІТІ

● **Мао Тсе-тунг,** комуно-китайський диктатор, буцімто незадоволений, що в конференції, яка має відбутися в будинку ОН у Ню Йорку в справі ситуації на Середньому Сході, візьмуть участь Хрущов, Нассер та представник національного Китаю, а не буде його Чу Ен-лая. Проте, знавці відносин за залізною заслоною твердять, що між Хрущовим і Мао Тсе-тунґом панує повна гармонія і вони узгіднюють всі важливіші ходи політики тих двох комуністичних країн.

● **Швайцарський уряд** не погодився на те, щоб американські літаки з Німеччини перелітали над Швайцарією в дорозі на Середній Схід. Австрійський уряд також відмовив свого дозволу, ба навіть вислав чотири воєнні літаки до Тиролю й Форальберґу, над якими пролітають американські машини, щоб у випадку непослуху — присилувати американські машини завернути або приземлитись. Швайцарія і Австрія дуже пильно бережуть своєї „невтральности" з уваги на Москву.

● **Едварда Стрельцова,** колишнього першуна в репрезентаційній совєтській футбольній дружині, засуджено на 12 років в'язниці за хуліганство, бешкети і знасилування жінки в п'яному стані. У ролі обвинувачів виступали два колеги Стрельцова з футбольної дружини.

● **Редактор єгипетської газети,** який супроводив Нассера в його останній подорожі до Москви, оприлюднив в Каїро, що Хрущов запевняв єгипетського президента, що Совєти, на випадок війни, можуть перетворити цілу американську Шосту Фльоту на Середземному морі „у домовини з розтопленої сталі". Проте, коли Нассер вертався додому, голова совєтського Комітету Державної Безпеки, Сєров, перестерігав його, щоб не летів над морем, бо, мовляв, на кораблях Шостої Фльоти є такі ракети, що можуть зістрелити кожний літак.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПЕНТАГОНУ

Схвалений 24 липня ц. р. закон про реорганізацію Пентагону вийшов, як кожний президентський законопроєкт, із конгресової кузні обчімханий з деяких первісних яскравих постанов, особливо тих, які в очах членів Конгресу були „замахом" на його права в справах збройних сил країни. Але навіть у тій злагідненій і розводненій формі, навіть при скресленні деяких істотних вимог Президента, цей новий закон є поважним вкладом в американське військове законодавство. І він становить поважний етап на шляху до централізації військового командування і військової адміністрації, до чіткішого розмежування Пентагону від Капітолю.

У цьому законопроєкті побільшується, згідно з пропозицією Президента, спільний штаб для стратегічного плянування, проте водночас збережено штаби окремих родів збройних сил. Побільшено компетенції секретаря оборони, який, між іншим, дістав право приділювати окремим родам збройних сил окрему нововинайдену зброю, створено становище окремого директора для керівництва спільними дослідними студіями над розвитком і винаходом нової зброї. Зате залишено давнє право окремих секретарів та окремих шефів штабу звертатися „за власною ініціятивою" до Конгресу з критичними заввагами у справах, зв'язаних з збройною обороною країни. Узалежнено теж від згоди військових комісій обох Палат всяке бажання Президента щодо скасування, об'єднання чи зміни функцій існуючих нині частин американських збройних сил, напр., конкретно, застережено надалі самостійне існування національної гвардії та корпусу морської піхоти. Зате в остаточній редакції виразно підкреслено, що заступники секретаря оборони для окремих трьох родів збройних сил є відповідальні перед ним, секретарем оборони.

Найпозитивнішою прикметою нового закону є скріплення поваги й компетенцій секретаря оборони, як члена уряду, підпорядкованого безпосередньо президентові Республіки, начальному вождеві всіх збройних сил, та уможливлення суцільнішого стратегічного плянування для всіх родів збройних сил, найтісніше взаємно пов'язаних у наших часах, в яких воєнне плянування мусить стосуватися всіх збройних сил, ба, всього воєнного потенціялу країни. Найслабшими пунктами цього закону є залишення напучнявілої цивільної бюрократії в Пентагоні та залишення відкритої фіртки для конгресменів і сенаторів встрявати у військові справи країни більше, ніж це, на думку фахівців, потрібне і корисне. І тому, напевно, за цим законом прийдуть наступні заходи американських президентів по лінії тенденції, дуже виразної не тільки в ухваленому тепер законі, але — ще більше — в заяві през. Айзенгавера про потребу реформи Пентагону з його звернення Про стан Унії з 9 січня ц. р., в його окремому зверненні до Конгресу в цій справі з 3 квітня цього року, з вияснень на пресовій конференції з 9 квітня ц. р., і — врешті з первісного тексту законопроєкту з 16 квітня ц. р. Всі ці акти будуть предметом уважних студій майбутніх американських військових законодавців. Беручи під увагу могутній розвиток військової техніки та достосовану до нього централістичну систему в керівництві збройних сил в усіх інших великих країнах світу, нема ніяких даних думати, що майбутні президенти ЗДА будуть відхилятись від лінії, визначеної Д. Д. Айзенгавером.

У практиці він найвиразніше визначив цю лінію під час конфлікту на Середньому Сході. Він не переводив довгих нарад із секретарями окремих родів збройних сил і з шефами штабів війська, морської фльоти і летунства. Він нараджувався тільки з діючим тоді заступником секретаря оборони та з головою шефів об'єднаного штабу. Він засягнув тільки опінію репрезентантів обох палат Конгресу і подав їм до відома, незалежно від тієї опінії, власне рішення. І хоч Президент остаточно не опротестував збереження права високих старшин з'являтись з власної ініціятиви перед Конгресом з своїми критичними заввагами, проте внаслідок різкого становища Президента і секретаря оборони МекЕлроя проти виношення на публічний форум полеміки високих старшин на суто військові справи — цей звичай, що інколи виявлявся в минулому, навряд чи більше повториться. Острах конгресменів перед „пруським штабом" та перед „царем" в Пентагоні походить з анахронічного побоювання цивільних громадян Америки, щоб військовики не почали „правити". Коли ЗДА є найбільшою потугою вільного світу, проти якої стоїть строго зцентралізована і зуніфікована збройна потуга СССР, то завеликий цивільний апарат в Пентагоні й завелика цивільна контроля Конгресу над справами збройних сил можуть поважно утруднювати оборону країни. Новий закон бодай частинно протидіє цій небезпеці.

КРИЗА НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ І ЕКОНОМІКА ЗДА

Економісти вже від деякого часу стверджують, що економіка ЗДА поліпшується і що вже в недалекому майбутньому вона встановлюватиме нові рекорди, як це було перед економічною кризою, що почалася в перших місяцях минулого року.

Економічний співпрацівник щоденника „Ню Йорк Таймс" Едвін Л. Дейл стверджує, що економічне поліпшення в ЗДА почалося ще до політичної кризи на Середньому Сході, і тому противники теперішнього уряду під час виборчої кампанії цієї осени не матимуть підстав твердити, що економічну знижку зліквідувало політичне напруження, спричинене подіями в Іраку та внутрішньою боротьбою в Ливані, куди ЗДА мусіли вислати свої військові з'єднання.

Е. Л. Дейл пригадує, що на початку цього року деякі республіканці, обороняючи політику свого уряду твердили, немовбито економічну знижку під час президентури Гарі С. Трумана в 1948-1949 роках допомогла зліквідувати війна в Кореї, яка почалась влітї 1950 року. Можна сподіватися, передбачає Дейл, що восени цього року деякі демократи твердитимуть, що економічну знижку 1957-1958 допомогла зліквідувати політична криза на Середньому Сході.

Економісти майже однозгідно відкидають твердження, що господарську рецесію 1948-1949 років зліквідувала Корейська війна. Вже в другій половині 1948-го і в першій половині 1949 року всі познаки свідчили про те, що економіка ЗДА поліпшувалася, хоч ще не могла дати затруднення всім тим мільйонам працівників-учасників другої світової війни.

Подібна ситуація постала і цього року, бо, згідно з господарською аналізою, економічна знижка дійшла „свого дна" в квітні місяці, і відтоді почалося поліпшення, яке триває й досі і має повести економіку до нових рекордів, хоч в місяці липні можлива звичайна літня затримка. Залишається відкритим питання, чи напруження на Середньому Сході зможе приспішити господарське поліпшення, діючи не так економічними, як психологічними засобами в напрямку збільшення продукції (запаси товарів на випадок гарячої, хоч би й малої війни).

Але покищо немає даних на те, щоб твердити, що зовнішньо-політичні події мають вплив на економіку. Щоб це ствердити, вистачить подивитися на те, якою була економіка ЗДА перед кризою в Іраку і висадом американської морської піхоти в Ливані:

1. Промислова продукція ЗДА гостро зростала і в червні ц. р. була вже на 3 відсотки вища в порівнянні з квітнем ц. р.

2. Число нефармерських затруднених робітників уже перед липнем ц. р. поважно почало збільшуватись. Збільшилося вже тоді й тижневе число годин праці, яке значно зменшилося під час економічної знижки.

3. Червень місяць ц. р. був четвертим місяцем зростання особистих прибутків, які доходили тоді майже до рекордової передкризової висоти. Можна сміливо сподіватися, що особисті прибутки збільшаться і в липні внаслідок підвищення платень поштових працівників і федеральних урядовців (майже півтора мільйони осіб).

4. Також і національна продукція — кількість випродукованих товарів і виконаної праці — в другій чверті цього року дещо збільшилася в порівнянні з першою чвертю ц. р.

Всі ці факти ще не говорять про те, яким шляхом піде господарство в найближчому часі. Але треба додати те, що починають збільшуватися інвестиції і те, що постали аж 4 нові фактори, які мусять підсилити рух в економіці. Це: збільшення федеральних видатків на оборону, яке було вирішене ще перед кризою на Середньому Сході; поширення федеральних будівельних програм; зріст руху в приватному будівельному промислі і зріст консумпції внаслідок зросту особистих прибутків.

Хто слідкував за працею обох палат Конґресу, той бачив, що політична криза на Середньому Сході не мала впливу на згадані вище економічні факти, які причиняються до поліпшення нашого господарства. Вояки морської піхоти в Бейруті дістають таку саму платню, яку діставали й на кораблях; вони не їдять більше і не зуживають більше військового виряду, як в часі перед кризою.

Отже, можемо зробити такі висновки: 1. Економіка ЗДА почала поліпшуватися ще перед погіршенням в політиці і 2. Політична криза в арабських країнах, поки мовчать гармати, зовсім не має впливу на економіку ЗДА.

БАТЬКО АМЕРИКАНСЬКОГО СЛОВНИКА

Мільйони людей по всьому світі, що вживають або вчаться англійської мови, мусять знати, що 1958-ий рік є 200-літніми роковинами найбільшого лексикографа англійської мови, Ноя Вебстера, батька першого й досі неперевершеного американського словника. Тоді, як Джордж Вашингтон був ще незнаним полковником, а Тома Джефферсон був ще хлопчиною, прийшов на світ той, хто для американської мови зробив приблизно те саме, що для теперішніх З'єдинених Держав зробили на політично-мілітарному полі згадані вище два державні мужі.

Ной Вебстер був автором, видавцем і навіть продавцем твору, з яким жадна американська книга, окрім Біблії, не може конкурувати! Його „Блу-Бек Спеллер" продано досі сімдесят мільйонів примірників, і ця книга мала чи не рішальний вплив на розвиток американської мови, шкільництва і взагалі культури. Те саме треба сказати про його словник. Нині ім'я Вебстер на цьому континенті стало синонімом самого словника. Відома видавнича фірма Д. Ч. Міріям Ко. вклала грубі мільйони у поширення й покращання цього словника, внаслідок чого в англосаському світі нема йому рівні.

Свій перший, великий словник видав Ной Вебстер у 1828 році, під назвою „Американський словник англійської мови". За три роки у Спринґфилді, Мессачусетс, постала згадана вище видавнича компанія. В 1841 році Вебстер видав нове, основно перероблене ним самим видання словника, а після його смерти, в 1843 р. Джордж і Чарлз Міріям закупили у родини Вебстера решту накладу словника і всі авторські права.

Брати Міріям здавали собі прекрасно справу з того, що дальша доля цього універсального твору залежатиме від найтіснішого контакту з американським світом, зокрема з найкращими мовознавцями. Для цього під проводом Вебстерового зятя, професора Єйлського університету, Ч. А. Гудрича, створено видавничу колеґію експертів англійської мови. Цей високої кляси науковець довгими роками був головним редактором щораз кращих видань. Перше видання словника під новою редакцією вийшло в 1847 році під назвою: Міріям-Вебстер „Американський словник англійської мови". В результаті щораз нових доповнень, оригінальний Міріям-Вебстер у наші дні в вісім разів більший від первісного Вебстера. Замість Вебстерової системи „однієї людини", нові власники словника мають тепер 77 співробітників, найкращих фахівців.

Власники словника з великою пошаною ставляться до піонера й батька американського словництва, Ноя Вебстера. Існує окрема ділянка історичного характеру, під назвою „Вебстеріяна", яку пильно студіюють і доповнюють окремі науковці цього видавництва. Робітню Ноя Вебстера, його старий дім, і друкарню обернено під музей. Адораторам Ноя Вебстера вдалося знайти і виставити в тому музеї, як цінну реліквію, навіть стяжку, якою був обвинений під час хрещення малий Ной...

Як стверджують знавці біографії, був він сповнений гарячим бажанням завершити своє історичне діло. Треба дивуватись як одна людина змогла це колосальне й скомпліковане діло доконати. Теж треба знати, що був він не тільки науковцем і видавцем, але й діяльним політиком. Його бистрі ідеологічно-політичні думки, подані в „Скечах американської політики", виданих у 1785 році, мали чи не рішальне значення в державному і конституційному оформленні молодої американської держави. Це взагалі були перші друковані речі на державницькі й державно-правні теми, що появилися в тих рішальних часах, перед „Конституційною Конвенцією" в 1787 році.

Багато з того, що зробив цей незвичайний чоловік, за останніх двісті років призабуто. Але, як закінчує свої ювілейні рефлексії один автор, якби Ной Вебстер засів до свого письмового стола і побачив найновіше видання свого словника, то лише він один зрозумів би це діло...

ГОЛЛЯНДІЯ ЗБЛИЗЬКА

Амстердам. — Є відома приповідка: Бог створив небо і землю, але голляндцям дав тільки воду. Землю вони мусіли створити самі. Не хочеться вірити, їдучи квітучими рівнинами Голляндії, що вони лежать нижче від морського рівня. Коли б сталося нещастя, і греблі, що спиняють морські хвилі, впали, то велику частину цієї країни залила б вода. Тому в Голляндії сторожа, що слідкує за діяльністю моря, ніколи не перериває своєї служби. Дуже складна система каналів і шлюзів реґулює і розподіляє воду по цілій країні.

Живучи в постійній боротьбі з морем, голляндці не втратили оптимізму і мають веселий характер. Всюди зустрінете доброзичливість, охоту допомогти. Бідна природою країна стала багатою, бо має основний капітал, що творить господарські цінності: людську працю. Як робітники, купці, моряки, підприємці — голляндці відомі далеко в світі. Особливо визначаються голляндські городники, що свої продукти постачають населенню індустріяльних країн — Німеччини й Англії. Ці господарські зв'язки впливають і на політику Голляндії.

Голляндія втратила решту своїх колоній в Азії — Індонезію — після другої світової війни. Майже 250,000 голляндців з колоній вернулося на батьківщину. І Голляндія, що числить коло 10 мільйонів людности, прийняла цю масу людей і включила їх у народне господарство країни.

Голляндці тяжко терпіли в останній війні під німецькою окупацією. За спротив німецькі окупанти тероризували їх. Але тепер уже минула ненависть до Німеччини, що була в час війни. Тепер голляндці за зміцнення збройних сил Західньої Німеччини, бо бояться, щоб Совєтська Росія не просунулась далі на захід, коли не буде німецької перегороди.

В Голляндії тепер при владі Партія Праці (соціял-демократи). З розмов із визначними голляндськими політиками виявляється, що в Голляндії відносини між робітниками й працедавцями дуже мирні і дуже рідко доходить до страйків. Загально кажучи, організації робітників і підприємців стараються розв'язати свої спори дискусією, а не страйками.

Дальший розвиток Голляндії залежить від молодшого покоління. Голляндська молодь дуже „европейська". Та й не диво: теперішня комунікація в країнах вільної Европи показує, що ці країни уже тепер є „взаємно залежні".

Що знають голляндці про Україну? Небагато, але дещо знають. Ось, напр. в середині липня в Голляндії перебував призидент Ізраїлю Бен Зві. Про нього в газетах написано, що він народився в Україні. Знають тут хор український, що є під орудою проф. Антоновича. Тут пригадують трагічну недолю 12,000 голляндців — селян і робітників, які в тяжких обставинах війни поїхали були в Україну. Ніхто з них не вернувся в рідний край. Очевидно, їх уважали там за німців, і вони, якщо живуть, то десь за Уралом...

П. А.

МОЛОДЬ І ШИРЕННЯ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ

У зв'язку з з'їздом старших пластунів і пластунок ЗДА і Канади, що має відбутися в днях 30 і 31 серпня та 1 вересня ц. р. в Боффало, Н. Й., в журналах старшого пластунства у З'єдинених Державах („Там-Там" і „Сфінкс") появилася стаття одного із старшопластунських провідників, Любомира С. Онишкевича п. н. „Спроба синтези", в якій автор пробує з'ясувати актуальні завдання українських старших пластунів (ок) під сучасну пору.

Деякі із розділів цієї великої статті, особливо розділ про поширення правди про Україну, дуже актуальні не тільки для старших пластунів, що у своїй більшості є тепер студентами, але й для загалу української молоді у ЗДА, тут родженої і новоприбулої. В цьому розділі автор, на підставі безпосереднього досвіду і розмов з представниками американської та іншомовної молоді у ЗДА, подає свої думки про те, якими шляхами й засобами треба вести т. зв. українську пропаґанду, що її краще було б визначати, як ширення правди про Україну. Думки його могли б бути дуже корисні і для тих, що ведуть інформаційну працю поза середовищами молоді.

„Ширення правди про Україну, чи, простими словами, пропаґанда української справи, це — як стверджує автор — безперечно, ділянка дуже важлива... вона важлива для української нації, бо сильні союзники в світі — для нас річ конечна, якщо ми хочемо колись збудувати і втримати свою державу. Що більше, важливо протиставитися протиукраїнській пропаґанді ворогів, яка нашій справі стільки нашкодила. Одним словом, нема сумніву, що української пропаґанди треба, як теж нема сумніву, що пропаґанда є найважнішим обов'язком еміґрантів — обов'язком нашим..."

Хоч усе це речі, на перший погляд, очевидні й зрозумілі для всіх, все ж таки, на думку Л. Онишкевича, ширення правди про Україну ведеться дуже необдумано і нефахово. „Самому мені, — пише він, — прийшлося бачити не раз випадки, коли чужинці, які про Україну нічого не знали і тому були готові стати її приятелями, якщо до них вміло підійти, ставилися натомість виразно вороже до цілої української справи після контакту з деякими нашими пропаґандистами аматорами". Кілька необережних потягнень зуміли зробити кращу роботу для наших ворогів, як ворожа пропаґанда. Кожна пропаґанда, — стверджує він, — „це двосічний меч. В руках експерта — це зброя сильніша від атомових бомб і ракет. Але в руках аматора — це динаміт в руках п'ятирічної дитини... Такою аґіткою, яка може зродити тільки несмак у чужинця, нудною промовою чи маніфестацією, яка на чужинців може навести тільки сон, а найважливіше перекручуванням чи замовчуванням фактів, натяганням історії, необ'єктивним ставленням справи", — можна хіба „нашу справу остаточно закопати".

Крім плянового поширювання правди про Україну, веденою покликаними до того інституціями і кваліфікованими знавцями, автор приділює окрему увагу, згідно з його визначенням, „щоденній, неплянованій пропаґанді". „Це, — на його думку, — щоденні зустрічі і розмови з товаришами в школі, під час праці, в клюбах. Така пропаґанда може принести для нашої справи найкращі наслідки... Старші пластуни мають тут найкраще поле до вияву. Вони — студенти. Вони мають доступ до сердець і мізків тих будучих провідників держав, які за 10-20 років, або й скоріше, вирішуватимуть долю світу, а можливо й долю України. Студенти мають змогу формувати опінію на східньо-европейські справи не тільки майбутніх політиків, економістів, науковців, письменників, журналістів і т. д. Америки, але усіх інших европейських та азійських держав, які вчаться по американських школах, як вимінні студенти... Це — ключ до завтра".

Закінчується стаття декількома ствердженнями і напрямними, що їх треба придержуватися у зустрічах і розмовах з представниками інших націй: „1. Ніколи не можна перекручувати правди; 2. Завжди треба бути тактовним й об'єктивним. Ніщо так не знеохочує і не відкидає людей, як брак тактовности й об'єктивности; 3. Завжди треба знати матеріял, про який говоримо. Ми повинні бути експертами в українській справі... знати факти, читати книжки, і то не тільки наші... але й чужомовні; 4. Коли хочемо, щоб хтось мав зрозуміння до наших проблем, мусимо мати зрозуміння до його проблем; 5. Найкращим нашим арґументом повинні бути ми самі. Наша поведінка, товариська оглада, інтеліґентність і всі наші прикмети — це те опакування, що в ньому продають товар. Як нас бачать, так нас судять. А судять не тільки нас, а головно нашу націю. Чужинець може не знати нічого про Україну, але, якщо він має добру опінію про одного представника України, то буде приятелем цілого нашого народу. Цю останню точку можна узагальнити далі — що найкращою нашою пропаґандою є особистий успіх поодиноких наших людей, байдуже, в якій ділянці".

ТАВРИДА
(Уривок)

...Тут прадіди й діди
в ярмі неволі
Татарським ясирем
ішли на Схід.
Під кримським сонцем
вимучені, голі,
Кривавий на землі лишали слід.

І може десь між них
ішла слухняна,
Бадилля проминаючи руде,
Рогатинська попівна
Роксоляна,
Не знаючи, що у султанші йде.

І вже напевно,
не в гарбі, а пішки,
Від люті чорний, не від спекоти,
Проходив січовик
Самійло Кішка,
Проходили азовські три брати.

І скільки їх упало,
щоб зотліти, —
На стежці не позначено числа.
Їх кров гаряча
на землі Тавриди
Вогнем червоних маків розцвіла.

ПЕТРО ДОРОШКО

Мілена Рудницька

БОРОТЬБА ЗА ПРАВДУ ПРО ВЕЛИКИЙ ГОЛОД

(11)

Паралельно з діяльністю галицького Громадського Комітету Рятунку України розгорталася акція українських комітетів в інших країнах.

В Чернівцях засновано Допомоговий Комітет Рятунку України на нараді голів всіх українських організацій Буковини, що відбулася 7 серпня 1933 р. Головою Комітету був сенатор д-р Володимир Залозецький. Комітет опублікував звернення до українського народу і скликав на 27 серпня крайове протестаційне віче. Коли румунська адміністраційна влада заборонила відбути віче, комітет подбав за відправу Богослужби в катедральній православній церкві в Чернівцях, на яку прибули тисячні маси народу з різних сторін Буковини.

На Карпатській Україні акція в зв'язку з Голодом спочивала в руках Т-ва Просвіта в Ужгороді.

Заметушилася теж українська політична еміґрація в різних европейських центрах: скрізь постають комітети допомоги голодуючим на Україні, які відбувають протестаційні збори, інформують пресу даної країни, видають комунікати чи навіть періодичні бюлетені тощо. Такі комітети постали в Празі (голова — проф. О. Бочковський, секретар — Марія Феденко), у Варшаві (голова — Левко Чикаленко), в Букарешті (голова — д-р В. Трепке, секретар — Дмитро Геродот), в Парижі (голова — Токаржевський-Карашевич), в Брюсселі (діяли два комітети: один під керівництвом Дмитра Андрієвського, другий очолював Ю. Яковлев), у Берліні (два комітети: один під головуванням о. д-ра Петра Вергуна, другий очолювала Єлисавета Скоропадська).

Львівський Громадський Комітет зв'язався також з українською громадою в ЗДА і в Канаді. В ЗДА справа політичної і допомогової акції спочивала в руках Об'єднання Українських Організацій в Америці (О. Ревюк — голова, д-р Л. Мишуга — секретар), в Канаді ініціятиву взяв на себе Союз Українських Самостійників, під головуванням М. Стечишина.

Українська акція на міжнародному терені

Таким чином протягом літа 1933 року комітети рятунку України провели організаційну частину роботи і змобілізували психічно все українське громадянство в країнах поза владою Москви.

Треба було думати про другий етап праці, власне кажучи, про головне завдання, себто про мобілізацію опінії культурного світу та організацію міжнародної допомоги голодуючим.

Дещо в цьому напрямі зробили вже поодинокі українські партії чи товариства, апелюючи до споріднених їм ідеологічно міжнародних об'єднань, з якими в них були зв'язки. Згадати б, наприклад, що українські соціялістичні партії підняли справу Голоду перед екзекутивою соціялістичного інтернаціоналу і на міжнародній соціялістичній конференції в Парижі (делеґат: Панас Феденко); що львівська централя Союзу Українок надрукувала летючку в чужих мовах „до жіноцтва культурного світу" і розіслала її до міжнародних та чужоземних жіночих організацій і до визначних чужинних діячок; що на конференції міжнародної організації комбатантів українські делеґати (Олександер Шульгин і Микола Лівицький) зголосили резолюцію про висилку міжнародної комісії на терен голодової катастрофи; що на міжнародному конґресі студентів-католиків „Пакс-Романа" в Люксембурґу в серпні 1933 р. українська делеґація розповсюднила звернення українських католицьких владик до культурного світу в справі подій на підсовєтській Україні.

Такі виступи були немов прелюдією до акції на найважливішому терені, а саме на терені Ліґи Націй. Зближалася осінь і з нею великий політичний сезон у Женеві, де у вересні кожен рік збиралася Рада і Генеральна Асамблея Ліґи Націй, де відбувалися в тому часі наради Конґресу Національностей Европи та збори інших міжнародних організацій і куди з'їздилися журналісти з усього світу.

Шановні Читачі дозволять, що тут я сягну до пам'яті й передам, крім інформацій, спертих на джерельних матеріялах, також дещо з особистих спогадів.

Женевський терен не був українцям чужий. Зокрема, галицькі українці були від років, так би мовити, клієнтами Ліґи Націй. Договір про охорону національних меншин, що його Польща була примушена підписати, бо він був невід'ємною частиною Версальського Мирового Договору, давав нам юридичну підставу звертатись до Секретаріяту Ліґи Націй із скаргами на польський уряд, коли він порушував постанови цього меншинного договору. Ми користали з цього права і раз-у-раз насилали Лізі Націй наші петиції (така була офіціяльна назва цих звернень), дармащо польському урядові це дуже не подобалося, бо спричинювало йому неприємности на міжнародному терені. Найбільшого розголосу набула петиція в справі т. зв. пацифікації; наш процес перед Ліґою Націй тривав тоді два роки: від осени 1930 до осени 1932 року.

Оборону скарг проти польського уряду на форумі Ліґи Націй Українська Парляментарна Репрезентація доручала м. ін. мені, і від 1928-го року я бувала в Женеві двічі і тричі кожного року. Їздили й мої колеґи з варшавського парляменту, найчастіше Зиновій Пеленський, часом бував Остап Луцький або Ярослав Олесницький. Ведення петиційної акції дало нам нагоду добре ознайомитись з цією попередницею Об'єднаних Націй, найвищою міжнародною установою міжвоєнної доби. Була змога вивчити її процедуру, пізнати її звичаї, атмосферу, збагнути її офіційну лінію та позакулісові махінації. І, головне, була вийняткова нагода приглянутись до провідних европейських політиків й найвидатніших тогочасних державних мужів, а то й познайомитись з ними. Все це стало нам у пригоді восени 1933-го року, коли довелося на форумі Ліґи Націй підняти справу Великого Голоду.

Крім представників Української Парляментарної Репрезентації, бували в Женеві, під час нарад Ліґи Націй, уповноважені й інших українських політичних середовищ. Екзильний центр УНР репрезентували здебільша Олександер Шульгин і Роман Смаль-Стоцький. Приїздили й діячі ОУН, найчастіше Дмитро Андрієвський. У Женеві жив тоді полк. Євген Коновалець, людина дуже добре зорієнтована в справах міжнародної політики, зокрема в усьому, що діялося на терені Ліґи Націй. Хоч сам він, як провідник революційного табору, тримався від неї здалека, проте він пособляв усякій політичній акції на користь української справи, хто б її не провадив, і завжди готов був допомогти своїми порадами і своїми зв'язками.

У львівському Діловому Комітеті Рятунку України приділено мені закордонну акцію. В перших днях вересня 1933 року виїхала я, разом з колеґою З. Пеленським, секретарем Комітету, за кордон. Нашим завданням було: зв'язатися тісніше з українськими комітетами допомоги голодним у таких европейських центрах, як Прага, Берлін, Відень тощо; взяти участь у Конґресі Національностей, що мав відбутися в половині вересня у Швайцарії; заінтересувати міжнародні гуманітарні установи справою Великого Голоду і, головне, докласти всіх зусиль, щоб ця справа була поставлена на порядок нарад найближчої сесії Ліґи Націй.

Голос Читача

Ще про Вагнерівський театр у Байройті

У зв'язку зі статтею Вш. п. Гордієнка про „Вагнерівський Театр в Байройті" в Свободі з 5-го червня 1958 р. ч. 106, прошу ввічливо помістити таке мое вияснення:

Подаючи цікаві для загалу інформації про Вагнерівський Театр, п. Гордієнко під кінець статті відійшов зовсім від теми деякими своїми завагами відносно мого спомину про Музично-Вокальну Секцію та хор Боян в Байройті (Свобода ч. 92-94). Найперше закинув Вш. п. Гордієнко — що згадуючи деяких осіб, я в спомині „декому надав титули, які їм не належаться". Не знаю, на жаль, кого п. Гордієнко мав на думці. Алеж я подавав так, як в таборі даних осіб титуловано — й не надавав тому більшої ваги та не уважав за потрібне в рямцях спомину перевіряти, чи титул, уживаний даною особою, в таборі, належиться їй, чи ні! —Це —ж бо в самій зечі справа дуже не суттєва.

Підкреслив далі Вш. п. Гордієнко, що в даному часі (1948 р.) ніякої управи Вагнерівського Театру не було, а рішала і розпоряджала будинком американська окупаційна влада. Та я все таки підчеркую, що коли робились старання про одержання залі Вагнерівського Театру на влаштування Шевченківського Свята — й хоч американські чинники йшли нам на руку — то —мимо всього тоді (1948 р.) прийшлось ще договорюватись в цій справі з деякими німцями — покликуючись на успіхи хору, та обох оперових співаків - артистів.

Майже вже під кінець статті п. Гордієнко підніс тяжкий на перший погляд закид, що я в спомині про працю Музично - Вокальної Секції призабув згадати „дві визначні особи, які були промоторами українського життя в Байройті", і що це його, як активного діяча українського громадського діяча в Байройті, дуже вразило.

Запевняю п. Гордієнка, що я писав спомин про Музично-Вокальну Секцію і хор Боян не з пам'яті, а на підставі записок архіву Секції, який зберігся у мене, як б. голови тієї ж Секції. Бажаю пригадати, що активних діячів українського громадського життя в Байройті було, хвала Богу, багато - багато більше, — а між ними численна група висококваліфікованих педагогів-професорів гімназії, учительських курсів, реальної та народної школи, інженерів, адвокатів, кооператорів, військовиків. Всі вони, майже без вийму, включились були в таборове гром. життя, були активними та були теж промоторами українського громадського життя в таборі. І чи всіх їх, включно з Вш. паном Гордієнком, мав я згадати в спомині, коли вони не мали жадного безпосереднього відношення до праці Музично-Вокальної Секції та хору „Боян"?

Чому ж тоді Вш. п. Гордієнко тільки ті дві особи вважає покривдженим із-за браку згадки про них в мойому спомині? Чомуж тоді призабув він таких промоторів громадського життя в таборі, як д-р Кисілевський — директор української гімназії в таборі, визнаної нім. урядовими чинниками, та всіх педагогів, котрих годі мені ту вичисляти, а які з такою відданістю, жертвенністю й прямо посвятою всі свої сили віддали на те, щоби дітям нашим дати знання й підставову освіту та врятувати їх для української спільноти. І багато - багато більше таких промоторів таборового життя можна би навести та пригадати, але тут не місце на те.

Брак згадки в мойому спомині двох осіб — поданих Вш. п. Гордієнком — далеко не означає, що вони призабуті і що я їм неначе б то кривду заподіяв.

Як що я зробив кому деяку кривду, то хіба тільки тим всім членам Муз. Вок. Секції і хору Боян, прізвищ яких я в мойому спомині не згадав, а які за свою жертвенну і безкорисну працю на таку згадку заслуговували. Та вони напевно мене зрозуміли, бо в короткому, обмеженому до найважніших тільки фактів спомині — годі мені було це зробити. А втім, я теж і себе поставив по їхній стороні.

Тому помиляється Вш. п. Гордієнко, думаючи, що він витягнув із мнимого забуття п-у І. Мірчук (тепер заміжню О. Ратич) і проф. Ліпецького, обох моїх добрих знайомих — а останній теж мій і моєї сім'ї приятель з часів побуту в таборі по сьогоднішній день.

Зовсім неслушно пише п. Гордієнко, про проф. Ліпецького, як про „другу призабуту особу". Проф. Ліпецький не бувши звичайним, сірим таборовиком, про котрого пам'ять збереглась тільки в списках таборовиків у таборовій Управі, а був він чільним, передовим у гром. житті табору. Тому згадка кількома словами - фразами про цього заслуженого передового діяча і громадянина в жадному разі не може послужити за характеристику про працю і заслуги проф. Ліпецького від початку організування Українського Комітету, а відтак табору, аж до його ліквідації.

Я певний, що коли б Вш. п. Гордієнко був дещо глибше призадумався над провідною думкою, якою кермувався я пишучи спомин, себто думкою закріпити для будуччини головно ці два знаменні для пропаганди української пісні й культури виступи Муз. Вокальної Секції та хору Боян, отже про промоторів праці в одній тільки клітині таборового життя, то напевно був би тоді закиду про мнимо забутих осіб не підносив би.

І як що Вш. п. Гордієнко в заключенні своєї статті твердить, що написав її (про Вагнерівський Театр) головно для того, „щоби привернути із забуття таке шляхетне ім'я: проф. Ліпецький", — то я в заключенні скажу — що це було і є зовсім зайвим. Шляхетного імені про. Ліпецького із забуття витягати не потрібно, бо воно в забутті не було й не є!!

Д-р Василь Палідвор
Стемфорд 9 червня 1958.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

З побуту Ярослава Стецька

Привітання п. Я. Стецька в Дітройті було сердешне і далеко понад звичайну міру. Зложились на це такі обставини: Я. Стецько сповняє від ряду літ обов'язки голови ЦК АБН і в тім характері виконав і виконує важливу працю з користь поневолених Москвою народів. Дальше він відбув в останніх роках — так сказати б — міжконтинентальну пропагандивну подорож і при кожній нагоді підкреслював велике значення в міжнародному аспекті української справи та визвольних змагань українського народу.

Привітання голови ЦК АБН зорганізував Громадський Комітет під проводом мгр. Михайла Дужого, голови місцевого Відділу ООЧСУ; воно розпочалося в суботу 28 червня ц. р. на летовищі, на яке прибув п. Я. Стецько в товаристві мгр. В. Боровика, орг. референта —ГУ ООЧСУ. Для привітання голови ЦК АБН зібралося коло 200 осіб, між якими явилися, крім членів Гром. Комітету і української публіки, також представники чужонаціональних груп, що є членами АБН. Коротку привітальну промову виголосив голова місцевої Станиці АБН д-р М. Климишин, а словацькі діти вручили гостеві китицю квітів. Опісля перевезено гостя в супроводі 60 авт до домівки Клюбу СУМА „Орлик", де при вході привітав гостя п. А. Нікончук, голова Управи домівки, а п-і І. Цісик, голова Ліги Українських Жінок привітала гостя, після давнього українського звичаю, хлібом і сіллю. Після обіду голова Координаційного Комітету організацій Визвольного Фронту п. Василь Щербій, подав звіт про працю об'єднаних організацій, почім голова ЦК АБН в короткій промові звернув увагу на важливі актуальні завдання цих організацій та подав інформації про сучасне міжнародне положення. Опісля п. Я. Стецько перейшов в супроводі членів до величавого будинку Американських Ветеранів, де зібрались представники місцевої преси та відпоручники чужонаціональних організацій об'єднаних в АБН на пресову конференцію. Після неї відбувся у великій репрезентаційній залі будинку Ветеранів привітальний бенкет, в якому взяли численну участь відпоручники українських організацій, чужонаціональні гості з французьким і фінляндским консулем на чолі та представники місцевої англомовної преси. Бенкет відкрив голова Гром. Комітету мгр. М. Дужий, а поблагословив бенкет молитвою о. декан д-р С. Кнапп, парох української кат. церкви в Гемтремку і Східньому Дітройті, потім провід енкету перейняли ред. П. Робатинський в українській, а мгр. С. Кравчишин в англійській мові.

Привітання для гостя виголосили представники українських організацій, відпоручники лотишів, естонців, вірмен, білорусів та словаків, п. Марія Бек, голова Міської Ради м. Дітройту, о. д-р Кнапп та колишній голова Львівського Обласного Управління з часів урядування п. Я. Стецька, д-р О. Марітчак. Кульмінаційним моментом бенкету була промова п. Марії Бек, яка в тому часі виконувала обов'язки мейора м. Дітройту. Знаменита змістом і формою промова визначної американки - українки зробила велике враження на приявних. У своїй промові п. Марія Бек вказала на важливу діяльність голови —ЦК АБН на міжнародній арені в користь поневолених Москвою народів, а особливо в користь українських визвольних змагань, та вручила п. Я. Стецькові ключі м. Дітройту, як символ пошани для його особи та його діяльности. Декан о. д-р Кнапп вітав гостя як прем'єра українського народу після акту з 30 червня 1941 р., та побажав йому успіхів у дальшій діяльності. На привіти відповів п. Я. Стецько короткою, але багатою змістом промовою, в якій з'ясував теперішнє міжнародне положення та подав напрямні для визвольної боротьби уярмлених Москвою народів. Акція АБН — сказав бесідник — не є акцією якихнебудь партійних угрупувань, це визвольна акція поневолених Москвою народів, яка повинна знайти відповідне зрозуміння у рішальних чинників вільного світу. Не атомова зброя, а ідеали вільного світу побідять в дозріваючій рішальній боротьбі між світом свободи і прав людини, а московською тиранією і безбожництвом. Для інформації американців був переданий короткий зміст промови голови ЦК АБН в англійській мові. Бенкет закінчився молитвою переведеною о. дек. д-ром С. Кнаппом та відспіванням гімну „Не пора".

В часі бенкету зібрано на цілі АБН суму 1,150 дол. Наступного дня п. Я. Стецько був був приявний на Богослуженнях в українській кат. церкві на Сході і в українській прав. церкві на Заході Дітройту, де парохи церков відзначили гостя окремими привітами. Після полудня відбулася у великій залі Українського Народного Дому в Дітройті зустріч голови ЦК АБН з українським громадянством, під час якої п. Я. Стецько виголосив доповідь на тему: „Визвольна боротьба поневолених народів і вільний світ". До заповненої публікою залі увійшов п. Я. Стецько в супроводі членів Гром. Комітету, під звуки оркестри „Дніпро", Осередку СУМА-Київ у зах. Дітройті. —Перед естрадою привітав почесного гостя від українського громадянства Метрополії Дітройту д-р Ол. Марітчак, при чому дві українські дівчинки в народних строях вручили гостеві китицю квітів. Після відограння американського й українського гімнів, святкову промову виголосив відомий український діяч проф. д-р М. Дольницький.

В другій половині програми виголосив промову п. Стецько, яку з великим зацікавленням вислухала зібрана численно публіка. Відспіванням гімну — „Не пора" закінчилась знаменна зустріч голови ЦК АБН з українським громадянством Метрополії Дітройту.

(А. М. Я-ий)

Успіхи Школи Українознавства

У моїх руках звіт Школи Українознавства „Рідна Школа" у Дітройт-Схід за шкіль. рік 1957 - 58. Ця школа мала 8 кляс з окремим відділом англомовних учнів і академічний курс українознавства з двома річниками. Стан у 8 клясах при кінці року був 206 учнів, з того 159 католиків і 47 православних (Ця соборність дуже цінна, але на жаль вона не у всіх школах українознавства!). 16 було народжених ще в Україні, 134 в інших краях Европи, а 56 у ЗДА. Вчителів було 10. Стан на курсі академічним при кінці року був 34 і 4 викладачів. Разом учнівський стан при кінці року 240. Директором школи був д-р М. Дольницький, а головою Батьківського Комітету інж. Д. Березовський. Візитував Школу від Шкільної Ради УККА інж. В. Данилишин.

Вислід клясифікації вказує, що діти з любов'ю прикладались до науки. Аж 47 було визначних, 36 дуже добрих, 76 добрих, а 41 достатніх. Хочеться нам бодай визначних назвати. Ось вони: 1. кл. — О. Балтарович, П. Івасина, Ю. Яцків, Ю. Янчишин, М. Савків. 2. кл.: Ю. Баран, А. Бутрій, Х. Климишин, О. Дуб, Т. Недзвецька, Л. Тарнавська, О. Калимон, А. Цап, Р. Волинюк, Х. Андрушків, А. Слюсарчук, Р. Прийма. 3. кл.: Л. Левкович, М. Миконенко, І. Строїч, В. Раньченко, Є. Тимченко, О. Сливинська, О. Филипів. 4. кл.: О. Барнич, Березовський, Дерпач, Пастух,, Сенюк, Филипів. 5. кл.: О. Дуб, Ю. Казанівський, О. Марітчак, Н. Олесницька, В. Чубатий. 7. кл.: Г. Дідицька, У. Климишин. 8. кл.. Р. Байко, Х. Камінська, Г. Сливинська і в англомовному відділі Леся Човник. Ось ті, які йшли попереду других. А їх майже четвертина!

Коли згадаємо різні шкільні імпрези, виступи учнів у радіомовленні (З. Тарнавського), коляду, збірки на українські школи в Европі (Шарльроа в Белгії і Ст. Мартін в Австрії), відзначення нац. свят і багатство шкільної бібліотеки (1420 книжок), — то це дасть приблизний образ, як цікаво проходив час школярам і курсантам та скільки корисного і патріотичного вклала школа в їх душі. На черговий рік запляновано вже чимало, м. і. переорганізування акад. курсу, 2-річний педагогічний курс для вчителів українознавчих шкіл і курс мистецького креслення й малювання.

Чи не могутня це гребля у стихійному відчуженні дітей від усього, що мусить бути їм дороге, ба навіть святе? І чи не повинні всі батьки-українці передумати це і своїх діточок скерувати від нового навчального року до шкіл українознавства?

В. Несторович

Боффало, Н. Й.

Перегляд культурного життя української громади

Мало вісток появляється в пресі про життя нашої громади, а життя пливе нормально, товариства працюють, кожне у своїй ділянці, працюють для громади і поодинокі громадяни, хоча активних небагато, більшість тримається „доброї" засади, що моя хата скраю, хай громадську ниву орють інші. Щоби подати, хоч приблизно, важніші події з життя української Боффалівської громади, використовую звідомлення секретаря Відділу УККА, п. С. Шипилявого, яке він подав на Загальних Зборах Відділу. Імпрези подані у цьому звідомленні відбувалися під покровом Відділу УККА, не подано тут імпрез влаштовуваних іншими товариствами та озганізаціями.

Мішаний хор УККА (дир. д-р Р. Ставничий) брав участь в мистецькій частині конвенції Української Католицької Молоді, яка відбувалася в готелі Статлера в дні 11-го серпня 1957 р. При інавгурації фільму „Сінерама" в дні 19-го вересня м. р. брала участь група української молоді (22 особи). В загальних святкуваннях з нагоди 125-річчя м. Боффало, які відбулися в часі від 21-го до 29-го вересня м. р. взяли участь духова оркестра СУМА, злучені хори (60 осіб) та танцювальний гурт. В рямцях цього ювілею влаштована була українська мистецька виставка, яка приміщена була в окремім кіоску загальної вистави.

Старанням Культурної Ради УККА відсвятковано в дні 13-го жовтня роковини Української Революції для відзначення 40-ліття революційного зриву в Україні. Представники Европейського Відд. НТШ, проф. д-р В. Кубійович і д-р А. Фіголь, мали в дні 27-го жовтня зустріч з громадянством, на якій з'ясували працю наших учених в Сарселі та представили фінансові клопоти з виданням ЕУ. По доповідях було скромне прийняття гостей і представників товариств в УНДомі.

Хор УККА, на запрошення Лицарів Колюмба, відспівав коляди в українській католицькій церкві на Лякавані в дні 29-го грудня. Дня 25-го січня 1958 р. пані Т. Криницька мала доповідь про писанки в тут. музею знання. З нагоди Свята Державности 22-го січня, в неділю 26-го січня піднесено на будинку міста —український прапор при звуках оркестри СУМА, яка відограла американський і український гімни. По полудні цього дня відбулося в залі „Дніпра" прийняття для представників міста, американських установ і преси та делеґатів українських товариств і делеґатів народів поневолених Москвою. Вечером відбулася в залі „Дніпро" святочна академія з мистецькою програмою. Дня 9-го березня відсвяткувала наша громада роковини Т. Шевченка концертом, в якому крім місцевих сил виступив квартет „Верховина" з Торонто. Частиною програми свята була інсценізація „Наймички", яку опрацював і поставив д-р М. Лоза. Дня 31-го березня на телевізійній стації ВБЕН п-і. Т. Криницька демонструвала писання писанок. Пояснення давав п. Чопик. Він також дав доклад про Україну для студентів каледжу і висвітлював фільм „Скарби України" в дні 17-го квітня. Капеля Бандуристів дала в дні 19-го квітня 1958 р. концерт присвячений творчості Т. Шевченка. В Дні Льояльности 4-го травня українська група взяла участь у загальному поході з оркестрою СУМА. В музеї знання в Гамболт парку відкрито в дні 11-го травня український куток, мабуть перший в ЗДА, який викликав зацікавлення не тільки в самому місті, але й околиці. Про відкриття цього кутка появилися замітки в тут. англомовній пресі. До зреалізування цього задуму причинився комітет під кермою культ. освіт. референта УККА д-р М. Лози при активній праці пань: І. Лаврівської, —Н. Стецьків, панів А. Антонишина і В. Чопика.

З нагоди канонічної візитації Преосв. Еп. Кир А. Сенишина відбулася в дні 11-го травня зустріч Достойного Гостя з українською громадою в залі „Дніпро" при участі коло 300 осіб.

Пам'ять Державних Мужів Гол. Отамана С. Петлюри, полк. Є. Конавальця і ген. Т. Чупринки вшанувала наша громада в неділю дня 25-го травня. Вполудне були відслужені Панахиди в українських грек.-кат. і прав. церквах, на яких, кромі вірних, були делеґати Пласту, СУМА, бувших вояків та представники Товариств. Вечером відбулася Академія, на якій головним промовцем був ген. Шандрук. По закінченні програми академії п. Б. Мороз відчитав протест проти знеславлення імени Гол. Отамана і Української Армії телевізійною програмою в Парижі. Це свято підготовив і перепровадив окремий комітет під головуванням полк. Самутіна.

Це був би коротенький перегляд праці боффалівської громади за діловий рік 1957-58. Як сказано на початку, вичислені імпрези переведено з рамени Відділу УККА, не подано тут менших імпрез, які перевели різні організації та товариства у свойому крузі діяння.

О. З.

НАШ СКРОМНИЙ ЮВІЛЕЙ

Пригадайте дорогі подруги, дорогі друзі абітурієнти 1948 р. української гімназії ім. О. Олеся в Ганновері (Німеччина), як десять років тому ми отримали атестат зрілости. Пригадайте, як на величавому прийнятті ми прощалися із своїми професорами-учителями, які рятували молодь на чужині від різних впливів та скеровували нас на вірний шлях життя. Тоді ми пережили може найщасливіші хвилини в нашому житті. Ми були щасливі ще є тому, що ми отримали рідно-національне виховання, правдиві, незабріхані большевиками відомості про світ і життя. Ми є щасливі й сьогодні, живучи й працюючи у вільному, демократичному світі, де нам дається повна можливість широко розкривати свої здібності й сили.

ної набридливости.

Українська гімназія в Ганновері була заснована 1945 р. дякуючи глибокому патріотизмові наших кращих професорів-учителів, яких доля кинула, на щастя нам, до Німеччини. Гімназія почала свою працю в неопаленому підвалі, на цементовій підлозі, без потрібних підручників, без шкільного приладдя, без кабінетів. Упертою працею, як професорів-учителів, так і гімназистів, після двох місяців, коли праця в гімназії була перевірена представниками англійської і німецької влади, гімназія була прийнята на державний бюджет і одержала повні права німецької середньої школи. І ми є горді тим, що багато наших гімназистів, по одержанні атестату зрілости, вступили й закінчили німецькі вищі технічні школи й університети. А ті, хто виїхав за океан, також досягли тут великих успіхів, як у подальшому навчанні, так і на професійно - виробничій праці. Ми з радістю і гордістю пригадуємо ті часи, коли ми, напівголодні і недостатньо зодягнені „гризли граніт науки". Було багато тяжких і веселих хвилин в гімназіяльні роки. Молоді літа розливали радість довкола, професори - учителі прикладали всіх зусиль, формуючи молоді душі. Гімназія була висококультурним осередком серед чужинецької й своєї розбурханої стихії „втікачів" - бездержавників.

З молодих ми стали дорослими. З перспективи згаданого часу виростають на повний ріст професори-учителі, на чолі з директором гімназії, проф. К. Рябоконем. Гімназисти любили й шанували своїх учителів, вони були старшими товаришами й дорадниками і строгими вимогливими учителями. Ми низько хилимо наші голови перед світлої пам'яти оо. катехитами, доц. М. Карачківським (православного віровизнання), д-ром Побігушкою (греко-кат. віровизнання), і вчителем латини Софієвським. Зараз ми абітурієнти 1948 р. Голуб Степан, Дмитрук Дельфіна, Дмитрук Ляля, Іванюк Б., Коваленко Рая, Казимірчук Софія, Коваленко Тамара, Котляр Славко, Кривенко Марія, Мельніченко Лідія, Салецко Валентина, Пирогів Дмитро, Яцусь Йосип відзначуємо десятиріччя нашого закінчення гімназії. Наш ювілей приходить не лише для того, щоб обмінятися привітаннями, подарунками та посидіти на бучному бенкеті. В ювілейні дні ми, колишні гімназисти, мусимо перевірити себе, чи виконали ми ті завдання, які ставили перед нами наші професори-учителі й українське суспільство. Що ми зробили й робимо в справі боротьби за визволення, чи хоч полегшення важкого становища братів українців за залізною заслоною, як ми віддячуємо тим, хто може поклав за нас здоров'я.

Днями я отримала лист від нашого старенького учителя з Німеччини, проф. Безручка. Він пише мені: „Як для батьків болісно бачити одірваних від них дітей, так для учителя важко зносити, коли його вихованці ніколи не згадають про нього". Проф. Безручко, доживаючи 74-ий рік свого життя в таборовому бараці, самітній, продовжує працювати на педагогічній ниві, рятуючи українських дітей від денаціоналізації.

З нагоди десятої річниці закінчення гімназії хай цей короткий спогад буде виявом вдячности професорам-учителям української гімназії в Ганновері, які виявили велику посвяту і вірність, які в тяжкі хвилини нас підтримували, заохочували до науки.

Мгр. Тамара Коваленко-Погуляй

З УСПІХІВ НАШОЇ МОЛОДІ

Іван Мигул, син Івана і Оксани з Дучимінсяких із Міннеаполіс, закінчив цього року Гай Скул в Міннеаполіс, став членом „Нешенел Анер Сосаєті" і дістав медалю, єдиний з цілої школи. за розв'язання математичної задачі від Всеамериканського Математичного Товариства. Дня 27-го цього місяця він виїжджає до Европи, спочатку на оглядини, а потім на студії до Бельгії (Лювен) куди дістав стипендію. На міннесотському терені він був активний у Пласті а в школі визначився ще роботою в шкільному часописі.

В суботу, дня 19. липня 1958. спочив на кладовищі у Факс Чейз, Филаделфія, наш Незабутній Батько, Брат, Дідусь і Прадідусь

О. ЮСТИН ГІРНЯК

У час похоронних обрядів численне Духовенство, Представники світських Установ, Приятелі й б. Парохіяни виявили Покійному стільки любови, а нам, Його рідні — стільки співчуття, що нехай буде нам вільно хоч цією дорогою скласти їм за те нашу сердечну

ПОДЯКУ

Чимало Отців Духовних прибуло з далеких сторін й інших деканатів, дехто зі світських Приятелів залишив на день-два працю, ніхто не жалів трудів, ні коштів, щоб востаннє попрощати Покійника. Навіть найгарніші подяки не можуть відплатити за діла, тому, не вживаючи вишуканих висловів, дякуємо всім тим шляхетним Особам просто, зате дійсно сердечно, так, як сердечно й жертвенно віддавали вони Покійникові свою останню прислугу.

Зокрема дякуємо Їх Ексцеленції Високопреосвященому Архиепископові Кир Константинові за слова співчуття й батьківської потіхи, а отцю Канцлєрові Плятонові Корнилякові та отцю Економові В. Головінському, представникам Архиепископської Консисторії за особисту участь у похоронах. Отцю Деканові Олександрові Трешневському, отцю Іванові Блавацькому й отцю Йосифові Федорикові щиро дякуємо за Божественну св. Літургію в часі похоронів. Отцю Монсіньйорові С. Тиханському дякуємо за участь у відправі та за довершення обряду оливолиття, а отцю Петрові Липинові, Архикатедральному Пароxові за жертвенну працю і особистий нагляд над усіми й найдрібнішими деталями так величавих відправ. Ми сердечно дякуємо отцю Миронові Головінському, отцю Василеві Гумовському та отцю Василеві Максимцеві за зложення тлінних останків нашого Батька в домовину, а отцю Малинякові Стефанові за провід у прекрасному церковному співі.

Дякуємо довголітньому співпрацівникові Покійника в Старому Краю отцю Професорові Романові Лободичеві, гол. Предсідникові „Провидіння" та Його останньому співдушпастиреві Йосифові Федорикові за зворушливі проповіді у церкві, що так образово нагадали нам становище Покійного до справ св. віри й обряду, для котрих Він трудився напротязі майже 60 років свого священства.

Найщиріше дякуємо за ласкаву участь у похоронних відправах о. Миколаєві Барановському, о. Іванові Блавацькому, о. Дмитрові Блажейовському, о. Томі Барилякові, о. Юрієві Дубицькому, о. Миколаєві Збирові, о. Іванові Зраді, о. Дек. Григорієві Канді, о. Романові Костюкові, о. Василеві Лостенові, о. Іванові Лебедовичеві, о. Стефанові Маланякові, о. Іванові Малащукові, о. Мартинюкові, о. Андр. Мельникові, о. Д-рові Ізидорові Нагаєвському, о. Володимирові Обушкевичеві, о. Михайлові Польовому, о. Михайлові Пирогові, о. Андрієві Саганову, о. Юліянові Слонському, о. Степанові Суликові, і о. Мирославові Харині.

Ми дякуємо щиро п. Д-рові Антонові Княжинському, представникові НТШ і п. мг. В. Масюкові, представникові Начального Пластуна і Крайової Пластової Ради та Старшини. Дякуємо теж Пластункам і Пластунам Филаделфійської Станиці за їх організовану участь у похоронах та за вінки.

Усім тим численним Приятелям і б. Парохіянам нашого Дорогого Батька, Брата й Дідуся, що вшанували Його своєю приявністю на похоронах, склали квіти і молились за Нього, дякуємо з цілого серця і просимо Господа винагородити їм усіма Його Ласками.

Особливо найсердечніше дякуємо Високопреподобним Отцям филаделфійського й других деканатів за їхні спіритуальні дари Покійникові, а саме, за Служби Божі, а о. сов. Степанові Чомкові, Ню Гейвен, за Панахиду.

Усім Приятелям, що зволили замовити Заупокійні Служби Божі, зокрема ВПанству Антонам Хухрам, П-ву Рощаковським, П-ву Катамаям, п. Д-рові Дейчаковському, п. Василеві Дорошенкові, п. Юрієві Пашеву, п-ву Богданам Коцюбинським, Укр. Арт. Студії та Всім тут неназваним фундаторам Божественних Літургій, які тим духовним букетом так величаво заносять мольби до Милосердного Бога про прийняття Покійного о. Юстина у Небесне Царство — найщиріше дякуємо Його іменем. Хай Ласкавий Господь винагородить всотеро!

Панам погребникам, Коцюбинському у Филаделфії та Барановському у Ремі за солідну обслугу і віддану працю щире спасибі.

За здоров'я всіх учасників похорону, Приятелів і Добродіїв Покійника буде в найближчому часі відправлена Служба Божа за Всяке Прошення в Архикатедральному Храмі у Филаделфії.

РОДИНА.

„Українці замирюються з Францією"

Дітройт, Міш. (іб.) — Так затитулував „Ди Дітройт Ньюз" з дня 20-го липня ц. р. вістку про відвідини делеґації Віділу УККА у французькому Відділу УККА у французькому консуляті, яка на запрошення консуля взяла участь з представниками дипломатичного і політичного світу у великому національному святі Франції з нагоди річниці 14-го липня. Названа газета пише далі: „Наступило замирення між Францією та українцями у вільному світі, які протестували проти знеславлення французькою телевізією українського героя Симона Петлюри". З нагоди того свята перебував у Дітройті французький амбасадор. Підчас відвідин наших представників в консуляті і амбасадор і консул інтересувалися українськими проблемами, числом української громади і її працею на терені ЗДА і Канади. Представники інших держав також дуже цікавились і випитували про українські справи. На пам'ятку тої значної стрічі була зроблена світлина, на якій стоять відліва: Василь Довгань, заступ. голови Управи Відділу, Ж. П. Депарме, французький консул в Дітройті, Степан Луцький, член Управи, А. Ля Марль, французький амбасадор і д-р Денис Квітковський, голова Відділу УККА.

Міжнародний Музикологічний Конґрес у Кельні

У Кельні відбувся (23 - 28 травня ц. р.) VII Конґрес Міжнародного Товариства Музикологів. Це товариство сдладається справді з найвизначніших сучасних музикологів, як П. Г. Лянґ, проф. Колюмбійського Університету (голова Т-ва), проф. д-р Фр. Блюме, головний редактор найважливішої сьогодні музичної енциклопедії „Ді Музік ін Гешіхте унд Геґенварт" (містоголова Т-ва), д-р Ернст Мор з Базелю (ген. секр. Т-ва), а тому Конґрес, що відбувся при фінансовій підтримці міста Кельну, являється подією першорядної ваги.

Учасників Конґресу було понад 500. Велику кількість виголошених доповідей можна б поділити на 2 категорії: 1. три генеральні теми — а) підстави й розвиток поняття гармонії, б) імпровізація в практичному виконанні в XVI і XVII ст. в) категорії музикального ритму в европейській і позаевропейській музиці; 2. Загальні доповіді. В цій категорії кожен доповідач міг говорити на тему, яка його цікавить.

На превеликий жаль, крім д-ра А. Вирсти не було тут іншого українського музиколога. Совєтська делеґація складалася виключно з москалів.

Д-р Вирста брав участь у Конґресі, як член французької делеґації, але для доповіді французькою мовою вибрав українську тему: „Федір Якименко як представник східньо-европейського імпресіонізму".

Між багатьома темами дальших доповідей відзначались термінологічні дебати. Найзапекліші „бої" велися за назву барокко в музиці. Приклонниками цієї назви являються такі теоретики як Вельфлін, Ріґль, Вайссбах, а противниками — французькі музикологи. Іде тут не так про назву, як про принцип: як окреслити цей стиль, як спрецизувати окреслення, щоб оминути змішування клясицизму з барокко.

Французький музикилог Роберт Сіоган запропонував компромісовий вихід: розширити поняття клясицизму на всі мистецькі твори, що сполучують активність (фуґу) з логікою, ентузіязм з суворістю. Тоді побачимо, що „барокківзм" і „клясицизм" є окремими висловами окремих епох, що є вони двома бігунами, між якими вічно ходить людський дух, шукаючи свого виразу в мистецтві.

Організатори Конґресу подбали й про концерти. До найзамітніших належав концерт Капелі Кольонієнзіс, що виконувала музичні твори XVI і XVII ст. під управою А. Венцінґера. Відбувся концерт „електронної музики", що його провели студіо Західньо-Німецької Радіостанції і Студіо ді Фонольоджія (Італійське Радіо), і дуже вдалий концерт сучасної музики у виконанні оркестри згаданого Радіо західньої Німеччини під управою Германа Шерхана.

Після офіційного прийняття у Голови міста Кельну, Конґрес закінчився чудовою поїздкою по Райні до Бонну й Бад Ґодесберґ. Учасники Конґресу мали нагоду відвідати дім, де народився Бетговен, й гроби Кляри й Роберта Шумана та родини Шіллера.

В програму Конґресу входили також виставки: нот, книжок, платівок, інструментів, екзотичних інструментів, музичних документів та окрема виставка „Музика в образах".

В.

Короткі Вістки

● **Через Білу Підляську** — прикордонну залізничу стацію на східньому кордоні Польщі — щоденно проходять поізди з репатріянтами із СССР. Іноколи прибувають транспорти по 200 осіб. Большевики дозволяють виїздити тим особам, які можуть доказати, що були польськими громадянами в 1939 р. і мають в Польщі родину. Між звільненими, здебільша в'язнями совєтських кацетів, повинні бути й наші лемки.

● **Японські комуністи** вперше за останніх 11 років зорганізували відкритий з'їзд у Токіо, на який прибуло коло 5,000 делеґатів з різних комуністичних осередків. Комуністична партія в Японії дуже квола, дармащо раз-у-раз дістає грошові інєкції з Пейпінґу та Москви.

● **Дослідна лябораторія при шпиталі в Глесґов, Англія**, оприлюднила широке наукове звідомлення, яке потверджує шкідливий вплив курення тютюну на розвиток пістряка (рака) легенів. В цьому звідомленні стверджується, що шкідливий вплив на розвиток пістряка мають також газолінові випари.

● **Джун Ковалін** із Сакраменто в Каліфорнії подала в суді дивну причину для розводу з своїм чоловіком: він розбудив її вночі, виніс із добу і разом з нею скочив до басейну. Суддя признав, що цей вчинок був „жорстоким" і дав жінці розвід.

Єлисавета II надала титул князя Валії свому синові Чарльзові

Лондон. — Англійська королева Єлисавета II окремим актом, який, за традицією, не вимагає порозуміння з урядом ні королівським двором ані їх затвердження, надала свому синові Чарльзові титул князя Валії. Цей титул традиційно прив'язаний до англійських наступників престолу від 1301 року і він підкреслює причетність англійських монархів до Валії. Тому й проголошення тепер цієї нової титулятури сина Єлисавети Чарлза наступило у Валії, в Кардіфі, на закінчення шостих ігрищ Коммонвелту. Прислухувалось зверненню королеви 36,000 валійців, які радісно зареагували, давши цим вираз своєму валійському обласному патріотизмові. Проте церемонія, з якою зв'язаний титул князя Валії, відбудеться щойно на 17-му році життя Чарльза, який в листопаді цього року матиме щойно 10 років.

В бальоні на висоті 82,000 стіп випробовували можливість лету на Марс

Джеймставн, Північна Дакота. — Два фахівці від бальонів комодор Мелком Росс і колишній працівник фльоти Лі Луїс в суботу 26-го липня знеслися в гору на бальоні над містом Джеймстав, П. Д., а в неділю вони з успіхом приземлилися недалеко міста Кросбі в Міннесоті. Вони перебували в стратосфері 30 годин і 29 мінут і під час того осягнули висоту 82,000 стіп. Їх ціль — випробувати можливість вислання ґондолі при допомозі бальона на Марс, щоб досліджувати там атмосферу. Під час перебування в ґондолі вони пересилали при допомозі телевізійного апарату знімки громів і бурі, яка тоді проходила на 20,000 стіп нижче під ними.

Підігрівають „Совєтський Патріотизм"

„Совєтський патріотизм", що сильно підупав був після смерти Сталіна, потребує час від часу інєкцій. Орденів і медаль, що їх тисячами роздає Кремль своїм вірним слугам, очевидно замало. І оце тепер московські пропаґандисти почали масово творити леґенди „вітчизняної війни". З 15-річної давности викопуються нікому незнані імена „героїв - партизанів" і нагороджуються їх найвищими орденами... посмертно. Після останніх двох груп посмертно нагороджених „українських партизанів" з часів останньої війни, московська „Правда" повідомляє про посмертне відзначення якогось „героя-піонера" Валентина Котика з Хмельницької области, який в 1942 році, мавши всього 12 (!) років закидав ґранатами авто начальника шепетівської жандармерії, в 1943 році був прийнятий до партизанського загону ім. Кармелюка (!?), де брав участь в кількох диверсіях, знищивши аж три ешелони „з живою силою і технікою гітлерівців", перервав телефонічний кабель на Варшаву унеможлививши в цей спосіб зв'язок з головною кватирою Гітлера, і доконав багато інших чудес.

Чому аж тепер, в 1958 році, надано Валентинові Котикові звання „героя Совєтського Союзу"?

ПОМЕР КОМАНДИР „ЛІТАЮЧИХ ТИГРІВ" ГЕНЕРАЛ ЧЕННОЛТ

Ню Орлінс, Луїзіяна. — Тут помер у віці 67-ох років герой „літаючих тигрів" генерал летунства Клер Лі Ченнолт, який своїми літаками допоміг в Китаї знищити японське летунство під час другої світової війни. Він помер на пістряка легенів. Від першої жінки він має 8 дітей, а від другої китайки дві донечки. 11-го липня його відвідала дружина китайського маршала пані Чіянґ Кай-шек, і тоді він ще був в доброму настрої.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Укр. Січ", Відд. 39, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 3-го серпня, о год. 3-ій по пол. Всіх членів просимо прибути на збори. Вплачування вкладок і вирівнювання заборгувань буде 2-го серпня від 7-ої до 10-ої год. веч. і 3-го серпня від 12-ої до 3-ої год. по пол. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Запорожська Січ, Відд. 251, матиме збори у церковній залі при В. 7-ій вул. ч. 108, 10. серпня, о 10:30 рано. Проситься членів до приспішення акції приєднування нових членів до УНС, що причиниться до зросту нашого Т-ва і УНС. — Управа.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

В останньому часі багато членів УНСоюзу, що є передплатниками „Свободи", пересилають схвалену 24-ою Конвенцією доплату на поштову пересилку „Свободи" в сумі 15 центів місячно безпосередньо до Адміністрації „Свободи", часто з всілякими іншими розрахунками. Ці 15 центів місячно на доплату до поштової пересилки „Свободи" члени УНС повинні вплачувати тільки рівночасно із своїми місячними вкладками до УНСоюзу на руки секретарів Відділів УНС, а безпосередньо до Адміністрації „Свободи" повинні переслати свою доплату на поштову пересилку в сумі 15 центів місячно (90 центів піврічно або $1.80 річно) тільки жінки, що є членами УНСоюзу і передплачують „Свободу", та в сумі $2.00 річно тільки ті передплатники, що не є членами УНС. Дуже прохаємо придержуватись тієї процедури.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 4100. Входять в пастку.

AT THE APE-MAN'S COMMAND, THE TERRIFIED SOMA MOTIONED FOR HIS PARTY TO CONTINUE.

THEN STEEL THEWS DRAGGED HIM BACK INTO THE SHADOWS AND RENDERED HIM UNCONSCIOUS!

NOW TARZAN PEERED BELOW, SMILING GRIMLY. CASEY AND HIS MEN HAD STARTED UP THE TRAIL!

З наказу мавполюда настрашений Сома дав знак своїй партії йти далі.

Тоді його запамороченого сталеві м'язи потягнули назад в тінь.

Тепер Тарзан пильно вдивлявся вниз, жорстоко всміхаючись. Кейсі і його люди рушили стежкою!